

21. 9. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Újma na zdraví a odčinění jednotlivých nároků

Cílem tohoto článku je srozumitelně popsat nároky poškozených při ublížení na zdraví, přičemž se zároveň blíže zaměřit na odškodnění psychických útrap, jelikož v praxi, někdy zřejmě i záměrně, dochází zejména ze strany pojišťoven (např. v případě dopravní nehody) k nesprávnému výkladu pojmu bolestného a psychických útrap, přičemž panuje názor, že odčinění bolestného v sobě zahrnuje i odčinění psychických útrap souvisejících s psychickou bolestí (útrapami) prožívanou v rámci léčení nebo i v době po ukončení léčby.

JUDr. Volodymyr Schwarz
advokát

Byla-li Vám způsobena nemajetková újma (ublížení na zdraví ve fyzické nebo psychické rovině), máte v souladu s občanským zákoníkem právo se domáhat jejího odškodnění, přičemž u nemajetkové újmy se jedná o následující nároky:

(i) bolestné,

(ii) ztížení společenského uplatnění,

(iii) psychické útrapy a

(iv) další jiná nemajetková újma způsobená poškozenému (např. posttraumatická stresová porucha, poškození či ztráta sociálních vazeb a vztahů, partnera, aj.).

Účelem náhrady výše uvedených nároků je to, aby se poskytl poškozenému přiměřené zadostiučinění za všechno utrpení a strádání, které musel nebo bude muset poškozený snášet v důsledku ublížení na zdraví.

1) Bolestné a ztížení společenského uplatnění

Smyslem a podstatou odčinění bolestného je odčinění pouze bolesti fyzické, nikoliv duševních útrap.

Smyslem a podstatou odčinění ztížení společenského uplatnění je vyjádření ztráty životních příležitostí (lepší budoucnosti), a to v rozmezí od 0 až 100% pro jednotlivé položky v devíti oblastech společenského zapojení, což při matematickém zpracování umožňuje zjistit i výsledné procentní omezení poškozeného ve všech oblastech společenského uplatnění.

Vypočet bolestného a ztížení společenského uplatnění se provádí podle zpracované metodiky Nejvyššího soudu k náhradě bolestného a ztížení společenského uplatnění.

Podle této metodiky lze u ztížení společenského uplatnění znalecky a v případě bolestného i prostřednictvím ošetřujícího praktického lékaře, který posoudí bodově způsobenou újmu na zdraví,

poměrně dobře dojít k nějakému matematickému výpočtu a vyčíslení bolestného nebo ztížení společenského uplatnění v penězích.

Metodika se tak týká toliko dvou dílčích nároků poškozeného, a to bolestného a ztížení společenského uplatnění, když psychické útrapy a další možnou nemajetkovou újmu ponechává tato metodika zcela stranou.

2) Duševní útrapy a jiná nemajetková újma

Vyčíslení duševních útrap (psychické bolesti) a jiné nemajetkové újmy nemůže být předmětem nějakého matematického výpočtu, jelikož psychické útrapy a další nemajetková újma se nachází v těžce definovatelné subjektivní sféře vnímání obtíží, nepohodlí, stresu a jiných nežádoucích účinků spojených se zásahem do základních lidských hodnot.

Psychickou bolestí lze rozumět obecně jako poruchu zdraví člověka, když často však nemusí být spojena s bolestí fyzickou. Psychická bolest může mít rovněž podobu deprese, smutku nebo strachu z dalších následků.

Jako příklad duševních útrap lze uvést strach o život, úzkost, starost o budoucnost, deprese, šok, odloučení od rodiny nebo pocit méněcennosti, přičemž obecně lze duševní útrapy popsat jako vnitřní mučivé pocity, které mohou, ale nemusejí přímo souviset se způsobeným tělesným zraněním.

Peněžní vyčíslení náhrady za duševní útrapy a jinou nemajetkovou újmu nemá žádná přesně stanovená „tabulková“ pravidla, jak tomu je u bolestného a ztížení společenského uplatnění a bude tedy vždy záležet na úvaze soudu v jaké výši přizná nárok na odčinění této újmy.

To, v případě sporu, však zároveň klade daleko větší nároky na soudce samotné, kteří by měli odpovídajícím způsobem jednak odůvodnit předmětnou výši satisfakce, která by se měla opírat zejména o znalecký posudek, který by měl popisovat duševní útrapy a jejich následky do života poškozeného, ale i vzniklou psychickou újmu trvalejšího charakteru.

Dále by posouzení soudce mělo subjektivizovat, tj. odpovídat konkrétnímu případu poškozeného (jinak tomu bude u ublížení na zdraví při zlomení ruky houslistovi a jinak u někoho, kdo vystupování a své ruce nepoužívá bez dalšího jako zdroj obživy).

Zároveň by soudní rozhodnutí mělo reflektovat určitou dostatečnost, přiměřenost a spravedlivost satisfakce, jelikož život a zdraví člověka patří k nejdůležitějším statkům právní ochrany.

Občanský zákoník rovněž stanoví určitá vodítka, která by se měla reflektovat při určení výše satisfakce. Měla by se brát v potaz skutečnost, zda újma byla způsobena úmyslně, s použitím lstí nebo pohrůžky nebo např. i to, zda došlo k násobení účinků újmy tím, že se uvedl ve veřejnou známost nebo v důsledku diskriminace poškozeného.

Mám za to, že nebude výjimkou, že někdy újma způsobená právě v rovině psychické (duševní) může být častokrát daleko závažnější než v rovině fyzické, a proto by i odčinění psychické újmy mělo být daleko vyšší než té fyzické.

Výše uvedená nemajetková práva jsou práva, která jsou úzce spjata s osobou poškozeného a jako taková jeho smrtí zanikají, avšak v případě, kdy bylo takové právo jako dluh uznáno nebo uplatněno u soudu, stává se součástí pozůstalosti a je předmětem dědictví.

Mnohdy dosavadní praxe byla taková a zřejmě tomu tak ještě nějakou dobu bude, že duševní útrapy

způsobené poškozenému byly častokrát přehlíženy, nedostatečně odškodňovány nebo se zahrnovaly pod bolestné, nicméně do budoucna nemám pochyb o tom, že trendem bude přikládání daleko větší pozornosti všem složkám nemajetkové újmy, včetně duševní újmy a jiné nemajetkové újmy (negativních zásahů do života), což se zákonitě musí promítnou a souvisí jak v přístupu a erudovanosti všech zúčastněných stran, tak i vyšší míře peněžní satisfakce.

JUDr. Volodymyr Schwarz,
advokát

Tel.: +420 721 251 892

e-mail: schwarzadvokat@gmail.com

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)